Poštarina plaćena u gotovom

VJESNIK ĐAKOVAČKE BISKUPIJE

God. IX. Đakovo, siječanj 1956. Broj 1

Jetro

Jednoga dana pojavi se u izraelskom taboru, za vrijeme četrdesetgodišnjeg boravka Izraelaca u sinajskoj pustinji nakon izlaska iz Egipta, Mojsijev tast, svećenik Jetro. Vodio je sa sobom Mojsijevu ženu, koja je bila Jetrova kćerka, i dva Mojsijeva sina. Došao je vidjeti Mojsija, jer od kako je otišao od njega u Egipat, na nalog neumoljivog Jahvea iz gorućeg grma, nisu se više vidjeli.

Mnogo je toga imao Mojsije pripovijedati svome starcu ... Pripovijedao mu je o Faraonovoj tvrdoglavosti i ruganju, kojom je popratio zahtjeve o izlasku Izraelaca iz Egipta ... Govorio je o užasima egipatskih zala, kojima je Bog kaznio Egipćane radi toga, što je Faraon tako uporno prkosio Bogu ... S grozom u srcu sjećao se, pripovijedajući, strahovitog pokolja egipatskih prvijenaca, nakon čega je Faraon smjesta izdao nalog, da se dopusti izlaz ... Opisivao mu je put do Crvenoga Mora, pa stisku oko prijelaza, jer su se iznenada Faraonove čete pojavile za njihovim leđima ... Dok je pripovijedao, gledao je u duhu čudesan prijelaz preko Crvenog Mora, pa zatim neprestana čudesa Božje pomoći, koje je Adonai davao svome narodu preko njega, Mojsija ...

No, oni bi razgovarali i više i mirnije, da se nije svaki dan pred Mojsijevim šatorom pojavljivalo nepregledno mnoštvo svijeta. I kad je Jetro upitao svoga zeta, što ovi traže, odgovori Mojsije: „Narod dolazi k meni, da dobije odluke Božje. Kadgod imaju kakvu pravdu, dolaze k meni, da im sudim i kazujem pravorijeke Božje i upute njegove".

A Jetro odvrati: „Nije dobro, kako radiš. Ti i ljudi, što dolaze preda te, muče se kod toga; jer je taj rad pretežak za tebe. Ne možeš mu sam odoliti".

Svi su ti ljudi dolazili Mojsiju sa svojim svakodnevnim tricama, svađama, zamjerkama, prepirkama i poteškoćama, da im on rješava u ime Božje. Naravno, da je to bilo teško i Mojsiju, koji je jedva na to dospijevao, a tada nije imao dovoljno vremena za veće i važnije stvari, koje bi bile na dobrobit cijeloga naroda. Izgubio se naprosto u tome poslu, koji nije vrijedio mnogo, a ipak bi zaokupljao sve njegovo vrijeme i sve njegove snage, koje bi i te kako dobro došle na drugom mjestu.

Budući da je takvih slučajeva bilo jako mnogo, ljudi su morali dugo čekati; možda su se neki još na licu mjesta i ponovno posvađali čekajući.

Zato je Jetro svjetovao Mojsija: „Ti zastupaj pred Bogom i prinosi želje njihove pred Boga! Onda ih uči zakonima i naredbama i pokazuj im put, kojim da idu, i djela, koja da rade! Ujedno izaberi iz svega naroda ljude valjane, bogobojazne, pouzdane i nesebične i postavi ih za predstojnike nad tisuću, nad stotinu, nad pedeset i nad deset! Oni neka sude narodu u svako doba! Svaki važniji slučaj neka ipak predlože tebi! U stvarima manje važnim neka odlučuju sami! Tako olakšaj sebi teret! Neka ga nose s tobom! Ako tako učiniš, i Bog ti to dopusti, moći ćeš izdržati, i sav će narod zadovoljan otići kući".

Zašto to Mojsije već nije prije načinio? Netko bi možda naprečac rekao: Mojsije je bio autokrata! Bojao se za svoj položaj, za svoju popularnost! Ovako, iako mu je to bilo teško kao starcu od preko osamdeset godina, ipak je držao sve niti u svojim rukama i narod nije mogao na njega zaboraviti, kad se morao svaki dan pred njim pojavljivati, da im on sudi! Nije li to nepovjerenje, koje je time Mojsije pokazivao prema ostalima, plod straha, hoće li to oni obavljati s toliko pedantnosti kao on? To bi mu se pogotovo

moglo zamjeriti, jer je on najbolje znao, kako ga je Bog morao upravo natjerati, da se prihvati uloge, koju mu je On namjenio. Ako je, dakle, Bog imao u njega toliko povjerenja, da mu je povjerio tako ogromnu zadaću, kako to, da on nema povjerenja u ljude, koji su oko njega, da dijele s njime taj teret?

Ali poznavajući Mojsija, rekli bismo, da su tome drugi uzroci. Mojsije je osjetio na sebi jako dobro, što znači biti izabranik Jahvea! Starcu nije bio lagan toliki napor duševni i tjelesni! I njegovo je cijelo biće vapilo za mirom! S koliko je svladavanja morao svaki puta polaziti pred Faraona! I njemu su svi živci titrali od uzbuđenja! Koliko je puta — to mu je bilo najgore — stajao u najžešćoj vatri nepravednih objeda sa strane onoga naroda, komu je, nametnut od Boga, došao kao Vođa i Izbavitelj uz cijenu najtežih osobnih žrtava! Kako se često puta propinjao u njegovoj duši u takvim časovima osjećaj malovrijednosti, da nije prikladno oruđe u rukama Božjim, i da bi svaki drugi na njegovom mjestu bolje odgovorio strahovitoj odgovornosti, koja počiva na njegovim ramenima i čeznuo svim silama duše i tijela za onim bezbrižnim idiličkim časovima osamljenog pastira sinajske pustinje!

Može li imati srca taj teret prenijeti na drugoga, a bez izričite zapovijedi i odobrenja Božjega? Ne će li ga taj njegov „izabranik“ danas sutra proklinjati, što je podijelio s njime svoje breme i žaliti za slobodom, kao što i on žali? Hoće li si i on morati predbacivati, da je nedostojan, i da je kriv često puta on sam, da su osnove Božje ostale možda neispunjene? On bi bio najsretniji, da nije ono što je, ali kad je Božjom voljom postao, tada je bolje, da on nosi sav teret.

Mora da je Mojsije mnogo patio od te duševne muke! Bog je šutio, a on se nije usudio sam pitati! Zato je sav sretan dočekao prijedlog svoga tasta! To je bio za njega Božji govor! Nije ga ništa smetalo, što je njegov tast obični „svećenik“ iz sinajske pustinje, jer je bio svijestan, da bi on bio još manji, da ga nije Bog pozvao i prisilio, da preuzme, uz njegovu pomoć i čudesnu silu, tu veličanstvenu ulogu Izbavitelja i Vođe. Nije se pozivao niti na svoja prosvjetljenja, osobni kontakt u tolikim zgodama s Jahveom! Nije se bojao, da će ispasti u očima drugih manji, ako posluša, a nije niti strepio nad tim, da će na taj način iz njegovih ruku ispasti uzde njegove vlasti! Nije mu imponiralo to mnoštvo njegovih klijenata, koje se pojavljivalo pred vratima njegovog šatora. Da to nisu samo prazne pretpostavke, vidimo iz slijedeće rečenice Svetoga Pisma, kojom popraća Jetrov prijedlog: „Mojsije posluša savjet tasta svojega i učini sve, što mu svjetova“.

Sada za Mojsija više nije bilo problema! Učinio je onako, kako je Jetro savjetovao! Našao je dovoljno ljudi, kojima je mogao povjeriti jedan dio svoje odgovornosti i s kojima je mogao podijeliti svoj ogromni teret...

Jetro je svoju zadaću izvršio! Koliko je bio značajan naoko tako neznatni posjet velikom Vođi sa strane njegovog nepoznatog tasta! On je opet utonuo u tamu povijesti, ali njegov je postupak poput meteora zasinuo kao pouka svima pokoljenjima, koji su dobre volje... Možda je osamljeni Vođa i Izbavitelj češće puta s nostalgijom pomišljao na te ugodne časove, koje je proveo u društvu jednog tako običnog čovjeka, iz kojega je govorila tolika iskrenost, mudrost i dobrota...

Brate svećeniče! I ti ideš u posjete, a također ih i primaš! Danas su oni možda više potrebni nego ikada! Od nekih si stariji i odličniji, od drugih si mlađi i na nižem stepenu crkvene hijerarhije! Kakav je tvoj odnos u takvim časovima i u vertikalnoj i horizontalnoj liniji? Prezireš li i omalovažuješ ono, što su drugi po svom temperamentu, karakteru i naravi, i ono, što kao takvi u svom svećeničkom staležu rade ili govore? Znadeš li poštivati drugoga bez obzira tko je i kakav je, jer je i on brat Svećenik, pa makar i zalutao? S kakvim očima gledaš za drugim, kad odlazi od tebe, i s kakvim — da li si na to ikada pomislio — očima drugi gledaju za tobom? Da li imaš iskrenih i odanih prijatelja na koje misliš s nostalgijom, i da li drugi imaju razloga, da na tebe s istim osjećajima misle? O, kad bi barem tako bilo, kako bi u našim redovima zračila topla atmosfera Božje prisutnosti! Zar to mora zauvijek ostati samo puka čežnja ili daleka utopija? Što smeta? Počmi od sebe!

Duhovni život

Sjetilnost

Možemo je nazvati „težnja za predanjem“ ili „ljubavni nagon“ (Hingabedrang oder Liebestrieb).

Moramo razlikovati trostruku ljubav:

a. Iskonska ili primitivna. Ona se očituje u burkanju nekog tamnog nagona srca i ona je posve instiktivni ili nagonski životni doživljaj.

b. Naravna ljubav. Ona ravna i formira tamnu težnju i nagon i rezultira iz jasne spoznaje i jake volje. Ta je ljubav prosvjetljena,

pročišćena i preobražena. Primitivna i naravna ljubav odnose se međusobno kao nagon i volja, sjetilnost i duhovnost.

c. *Nadnaravna ljubav.* Ona se daje prije svega voditi od vjere i milosti i obuhvaća sve stvoreno radi trojedinoga Boga.

Ovdje se govori samo o prvoj i o njezinim spojnicama, po kojima se može spojiti s vrhunaravnom ljubavlju.

Da se dokaže, da osobina težnje za predanjem može biti temelj herojskog životnog ideala, moramo dokazati, da u njoj drijema divovska snaga, koja, nakon što je jednom probuđena, osposobljuje ljude za najveće žrtve. To će nam postati jasno, kada ocrtamo svojstva ove glavne strasti.

U „sjetilnom“ živi spontana težnja usrećiti druge ljude. Njezin ideal, koji nju napunja neopisivim blaženstvom je taj, da svuda u životu svoje okoline širi sunčano svijetlo. Ali taj nagon treba da bude otkriven u svojoj prasnazi i da svaki puta probije strastvenom snagom prethodno kontrarno djelovanje. Ta se strast u svoj svojoj snazi za žrtve i u svojoj težnji da usreći druge, ne može tamo objaviti, gdje dolazi u dodir samo s ljudima tjelesno i duševno zdravima, i gdje se ne pokazuje nikakva potreba i gdje se ne zapomaže za pomoći i smilovanjem. Gdje bi se sunčano svijetlo moglo drugdje raširivati nego ondje, gdje se susreću zastrašena i ojađena lica? Tuđa, naime, zastrašenost i potreba jest preduvjet, da se vlastita spremnost za pomoć istom probudi, opazi žuđeni cilj, a taj je, da si osigura trajnu privrženost i zahvalnost ljudi, jer ova raste s veličinom ublažene potrebe. Ova čežnja za zahvalnom privrženošću onoga, koji je potreban pomoći, je naime obratna strana sjetilne glavne strasti. Ona hoće doduše druge usrećiti — ali ne uzalud. Mi kažemo doduše, ona pokazuje svoje karakteristične značajke u predanoj, nesebičnoj ljubavi u službi bližnjega. To je istina, ona se čini, kao da je samu sebe zaboravila. Nijedna žrtva nije predanoj ljubavi preteška. Naprotiv, što je veća, to više dobiva na vlastitoj sreći. Ali, ako je i spremna sve žrtvovati, jednog se ne može odreći: protu-ljubavi (Gegenliebe) i zahvalnosti. To je zapravo tajni pokretač njezine radosti za žrtvu! I u njoj živi kao i kod oholosti naravni nagon za vladanjem. U tom se pak razlikuje „sjetilno“ od „ohologa“: ovaj želi izvojevati svoje gospodstvo jakošću svoje časti i moći; ona pak želi vladati — makar kako zvučilo to čudnovato i paradoksalno! — upravo ljubavi koja služi onima, kojih srca želi sputati zahvalom i privrženom ljubavlju. Tako on čini sve za njih, ostaje njihov sluga, ali samo da posjeduje njihova srca, da bude nošen ljubavlju onih, koji su mu postali bliski. U tome gospodarenju nalazi on neopisivo blaženstvo, koje ga oduševljava neprestano i iznova na sve veću predanost. Susretne li pak ravnodušne i hladne poglede, koji ne znaju priznati njegovih zasluga, tada je jednim udarcem oduzeta sva njegova radost za žrtvu. Nijedna strast ne može biti posve nesebična. U svom zadnjem temelju mora ona na kakavgod način samu sebe tražiti. U tom pak i leži svojstvena snaga za žrtvu „sjetilnoga“. Upravo u posvemašnjem predanju svih drugih dobara za druge, kojih ljubav i privrženost želi iznuditi, jer za tim ide njegova najdublja čežnja, jer se on toga jedinoga ne će i ne može odreći. Jer, ljubiti i ljubljen biti, to je njegov život.

Za kakva je istom djela heroizma sposobna ova snaga žrtve predanja, ako se harmonički spoji s nadnaravnom ljubavi! Obje moraju zajedno sudjelovati usmjerene prema istome cilju, kao konji i kočijaš. Ako se tako žar strasti poveže s čistoćom više ljubavi, tada dobiva time nagon predanja i snagu pridonijeti i zadnju žrtvu, od koje se i narav dosele ustezala, naime, da se posve preda i tamo, gdje očekuje samo zabačenje i mržnju.

Sveti Paulin je susreo jednog vezanog mladića, kojeg su vodili u Afriku, i njegovu zdvojnu majku. I u spontanom idealizmu, ponudio je on sam sebe stražarima mjesto onog mladića i predao ga majki. I za to se djelo nije kajao, nego što je bio veći teret ropstva, to ga je preplavljivala blaženija i vruća radost radi velikog djela ljubavi.

Hernigova legenda: *Cudovište iz predgrađa* (St. Sebastian von Wedding) pripovijeda život jednog redovnika, koji sav gori od revnosti za duše. On ostavlja odvojenost od svijeta i tišinu samostana, odlaže čak i svećeničko odijelo, da u odijelu običnog radnika, nepoznat, djeluje samo jednostavnom riječju i primjerom u najbijednijem dijelu Berlina herojskim samoprijegorom i siromaštvom. Jer je stado ostavilo pastira, mora on sam, pastir, opet tražiti stado i ići za njim u sredinu grabežljivih vukova, dok konačno ne ispusti pod udarcima nečovječne gomile, na jednom stupu laterne, kao drugi Sv. Sebastijan, svoju žarku dušu

punu ljubavi prema Bogu i bližnjemu, kao žrtva ispaštanja za svoje ubojice, za koje je radio do zadnjega daha.

Može li se razumjeti, da mladi ljudi zgrabljeni ovom snagom ljubavi, poklanjaju siromasima novac, koji su uštedili, da njime kupe bicikl! Da preko praznika rade kao radnici, da ublaže tuđu bijedu, ali i da nikada ne mogu zaboraviti onu zraku zahvalne, u suzu zavijene, radosti, koja je izbila iz otvrdnulih lica kod predavanja tako teško i požrtvovno zaslužene nadnice? I da uspomena na to poput vatrenog svrdla buši dušu, ako kasnije nenaučeni manuelni posao umori, a duša se zasiti toga posla. Kod tako velikog djela ljubavi mora željeni idealizam osvojiti i prostrujati cijelom dušom. Do sada je on u svakidašnjem životu bio zapretan pod pepelom, a sada je oživio. Dušu prožme do sada nepoznata opojenost oduševljenja, koje je svojstveno idealizmu. Duša osjeća, kako se širi i njezina se dosadašnja uskoća kida; kako neslućena veličina heroizma daje životu novi sadržaj i budi neopisivu radost i blaženstvo, koje čini najveće žrtve lakima, pače i da herojske žrtve postanu najlakše i najusrećljivije. I sada ne može duša uopće živjeti bez posvemašnjeg predanja ovom idealu.

Strast je, dakle, veliki faktor i moći i sreće. Pače i u vojsci može jedan takav čovjek zadobiti ljubav svojih podložnika ne kaznama i nasiljem, nego predanom ljubavlju, tako da su za njega svi spremni i u vatru i u vodu

Treba dakle prisiliti taj nagon i dati mu jedan uzvišeni finalitet, pa će biti sposoban za izvanredna djela.

Kakav će osobni ideal trebati lebdjeti pred očima čovjeka, svećenika, kod kojega prevladava ta glavna strast? Na što će on naročito trebati pripaziti u svom životu i apostolatu?

Takav čovjek gleda u Majci Božjoj svoju Majku, kojoj je on dijete! U Spasitelju gleda siromašnog, poniženog Patnika, koji je došao privući siromašne ljude k sebi na Križ, pa Mu treba pomoći u tome djelovanju, jer će to usrećiti Boga, usrećiti ljude, a i on sam naći će u tome svoju utjehu i sreću, da je pomogao! To su bili ideali Petra (pa i onda, kad je išao u Kajfino dvorište!) sv. Franje Asiškog, Petra Nolaska, Rajmunda de Pennafort, sv. Ivana od Križa, sv. Stanka Kostke i t. d....

Samo na jedno treba paziti takav čovjek, a to je, da se ne bi u svojoj težnji za predanjem, toj neutaživoj želji za ljubavlju, zaustavio na kojoj osobi, u kojoj bi u početku gledao brata ili sestru u Kristu, ali bi kasnije, radi nemogućnosti, da „iznevjeri“ svoju ljubav, možda iznevjerio — Božju ljubav! Tako su nažalost prošli mnogi i mnogi, za koje se činilo, da stupaju stopama velikih Božjih trubadura. Da li je i moj ideal u herojskom nasljedovanju siromašnog, poniznog i razapetog Spasitelja i u djetinjoj ljubavi k njegovoj i mojoj Majci utrošiti sve svoje snage, da Kristova ljubav osvoji čitav svijet!?

Ako je to zaista ozbiljan ideal, a morao bi biti, što sam učinio, da se on ostvari najprije u meni?

In parabolis loquor eis

5. Novogodišnja fantazija

Nova Godina

Osvitala je Nova godina. Stari je svećenik vrlo rano ustao, jer će ovog jutra biti puno ispovijedi. Iza kratke jutarnje molitve klekne, da obavi svoje dnevno razmatranje. Ali današnje razmatranje bit će malo neobično.

Naime jučer je primio od prijatelja kartu s čestitkom za Novu godinu. Na jednom kraju te karte bila je naslikana nekakva baka, koja — sva pogrbljena i sa štapom u ruci — polako zalazi u tminu. To je stara godina. A na drugom kraju dopisnice pomalja se iz mora svjetla prekrasno dijete. Istom je progledalo u svijet i veselo se smiješi... Nova Godina!

Naravski, sve je to pjesnička fantazija, jer niti je stara godina kakva baba, niti je Nova godina malo dijete. Ali svećenik je ostao kod te fantazije. Uzeo je, da je Nova godina zaista malo dijete, rođeno noćas točno u 12 sati. Ono leži pred njim u kolijevci i blaženo se smiješi u sretnu budućnost.

Klečeći u duhu kraj te kolijevke starac je počeo razmatranje. Postavio je nekoliko pitanja, što ih je još sinoć pripravio, a vjera mu je na pitanja spremno odgovarala.

—Kolijevka, prošapta svećenik, nije nikad sama, uz nju se mora nalaziti otac i mati. Tko je dakle otac ove Nove godine?

— A tko bi drugi mogao biti, odgovori mu vjera, nego dragi Bog! On je „Otac budućeg

vremena (Is 9, 6) — po kojem se naziva svako očinstvo na nebu i na zemlji“ (Eph 13, 15). Zato mu kliče prorok David: „Tvoj je dan i tvoja je noć! Ti si stvorio ljeto i proljeće“ (Ps 73, 16). Dakle Bog je Otac svakog dana, svake minute i svake sekunde tvoga života. Njegov je očinski dar i ova nova godina, koju si ti dočekao, a milijuni tvojih vršnjaka nisu je dočekali. Zato mu se na tom daru od svega srca zahvali...

Vjera polako ušuti, a svećenik se sjeti, šta je čitao u životopisu časnog starca s Kanarskih otoka, svetog Alfonza Rodrigueza (1617). On je svakog jutra klekao na koljena i raskriljenih ruku izmolio „Tebe Boga hvalimo!“ da se zahvali Ocu nebeskom, što je njegovom milošću dočekao novi dan.

Potaknut ovim primjerom dohvati svećenik sa stola brevijar i zanosno izmoli „Te Deum laudamus!“ da se zahvali dragom Bogu na novoj godini u svom životu. Onda Mu obeća, da će svaki dan i svaku minutu te godine upotrebiti na njegovu slavu, a na svoje vječno spasenje, vršeći vjerno njegove zapovijedi.

Kad se je tako do sita narazgovarao sa svojim Ocem nebeskim, bojažljivo postavi drugo pitanje:

— A kakva sudbina čeka ovo dijete u kolijevci, ovu novu godinu u mom životu? Šta će biti sa mnom u toj godini?

— Šta će biti s tobom! ponovi vjera njegovo pitanje.

To je dubokim tminama sakrito od ljudskih očiju. Ali dogodilo se ne znam šta, kršćanin mora ostati spokojan i miran. Sjećaš li se onog dječaka u kolima, o kojem si često puta govorio u crkvi...?

Svećenik se živo sjeti te priče o dječaku, koji se sa svojim ocem vozio u kolima. Otac je čvrsto držao uzde u rukama i upravljao kolima, a mali je kraj njega bezbrižno sjedio. Međutim dječak zamoli oca, da njemu dadne uzde, jer i on bi htio malo upravljati. Otac mu dade uzde.

Tko veseliji od maloga! Ponosno zapucketa bičem i poče ravnati konjima. Išlo je kô namazano! Ali na jednom se pojave druga kola, koja su velikom brzinom jurila prema njima. Put je bio veoma uzak, a s obje strane duboke grabe. Mali se prestraši i brzo predade uzde ocu: „Tata, sad ti upravljaj!“

To je bila ta priča o dječaku u kolima. Dok je svećenik o tome razmišljao, vjera nastavi šaptati:

— I tvoja su se „kola“ otisnula jutros u novu godinu. Šta ih čeka na tom putu, znade jedino Bog. Ali i nama je nešto poznato, naime da će tvoj životni put i ove godine biti posut, a možda i sav zatrpan, križevima, velikim i malim. Tvoj će put i ove godine često puta voditi kraj dubokih provalija i raznih opasnosti za dušu i tijelo...

Svećenik se lecnu. Znao je dobro, da su njegova „kolica“ trošna i rasklimana — slab je on čovjek, vrlo slab...!

— Ne boj se, ne boj! povika vjera. Jer kraj tebe u kolima sjedi predobri Otac nebeski, koji je, kako veli Spasitelj, izbrojio i sve vlasi na tvojoj glavi, i ni jedna ne će pasti bez njegove volje i znanja (Matth 10, 30). Stoga Mu reci s prorokom Davidom: „Makar moram proći posred smrtne sjene, ne bojim se, jer si ti sa mnom“ (Ps 22, 4) — „Zato neka nas ne hvata strah, makar se zemlja drmala i brda se rušila na dno mora“ (Ps 45, 3) Samo ti jedno savjetujem, završi vjera: nemoj poput onog dječaka čekati, dok dođe pogibelj i kušnja, nego odmah sada predaj uzde u svemoguće i sveznajuće ruke Oca nebeskog.

Svećenik posluša. Učini jedva zamjetljivu kretnju, kao da predaje uzde svojih životnih kola u ruke nevidljivom Bogu, i prošapta: „Evo Oče nebeski, ti ravnaj i ovom godinom moga života! Budi volja tvoja kako na nebu, tako i na zemlji!“

Pošto se je tako sav predao u ruke Božje, baci pogled na drugu stranu nevidljive kolijevke i postavi novo pitanje:

— A gdje je majka te Nove godine...?

— Pitaš za majku? nasmiješi se vjera blaženo. Lako ćeš je naći! Mi smo malo prije vidjeli, da je svaki dan tvoga života, a pogotovo svaka nova godina velika milost Božja. A ti dobro znaš, tko je „Majka Božje milosti“ — Blažena Gospa! Dakle Ona je Majka i ove nove godine u tvom životu, jer po njezinu zagovoru ti si je dočekao. Ona je bila predobra Majka svih godina tvoga života, od krštenja do danas. Ona će biti, ako Bog da, tvoja najbolja Majka i ove godine. Stoga odmah sada na početku stavi tu godinu u njezine drage ruke i pod njezinu materinsku zaštitu.

Svećenik prihvati objeručke ove riječi sv. vjere, pa nastavi o njima razmatrati. Živo se sjeti Kolumbove lađe, o kojoj je često puta propovijedao. Kolumbo je 3. kolovoza godine 1492. poduzeo svoj glasoviti put u Indiju, na kojem je otkrio Ameriku. On je dobro znao, šta ga sve čeka na tom putu, možda i propast u hladnim valovima Atlantika.

Pa šta radi? Kad je krenuo na put, napiše na svoj zapovjednički brod velikim slovima

„Santa Maria — Sveta Marija“. Tim je sebe i svoju momčad i cijeli svoj smioni pothvat stavio pod njezinu materinsku zaštitu.

Pa kako se je stvar svršila? Oni su na tom putu, kako je poznato, morali izdržati nadčovječanske napore u bezbrojnim burama i olujama, i često su puta bili na rubu propasti. Ali sveta ih je Marija spasila iz svih pogibelji i sretno dovela u novi svijet ...

Vjera se umiješa u razmatranje i šapne svećeniku:

— Tako učini i ti! Tvoj se je životni brodić otisnuo jutros u novu godinu. Pa de, i ti napiši na njemu velikim slovima „Sveta Marija!“ Obećaj Joj, da ćeš Je i ove godine nježno ljubiti i štovati kao svoju predragu Majku. Onda se ne boj, dogodilo se ne znam šta! Makar se ove godine lađica tvoga tijela i razbila i došao kraj tvoga zemaljskog života, ne boj se, dok je Ona s tobom! Nebeska će Majka doći po tebe i odvesti gore u „Novi svijet“ naše prave i vječne domovine, jer „od vijeka se nije čulo, da bi Ona koga zapustila, koji se je njojzi u zaštitu utekao“.

Svećenik je dobro znao, da je sve onako, kako mu vjera kaže. Stoga sklopi ruke i pobožnije nego ikada izmoli: „Pod obranu se tvoju utječemo...!

Meditacija je bila gotova. Starac se polako diže s klecala. Držeći se čvrsto jednom rukom Oca nebeskog, a drugom Majke Božje, prekorači prag nove godine. Iza pučke svete mise nije nitko radosnije od njega zapjevao: „Na tom mladom ljetu veselimo se!“

6. Fokus Božje milosti

Ime Isusovo

Taj fokus je — kako veli jedan nepoznati pisac — presveto Ime Isusovo. Jer kao što se u žarištu skupljaju sve sunčane zrake, tako su u tom presv. Imenu sabrane sve milosti Božje. A da je tome zaista tako, uči nas sam Duh Sveti, koji veli: „Nema drugog imena pod nebom, danoga ljudima, u kojem bi se mogli spasiti“ (Act 4, 12). Mi ćemo iz toga žarišta milosti Božje izvaditi samo jednu svijetlu sunčanu zraku i malo se u nju zagledati.

Ima jedna značajna formula u molitvama sv. Crkve, koju mi iz dana u dan slušamo, a i sami izgovaramo, ali o njoj vrlo malo razmišljamo. Naime poznato je svakome od nas, da sv. Crkva sve svoje molitve, što ih upravlja Ocu nebeskom, svršava onim stereotipnim riječima: „Po Gospodinu Našem Isusu Kristu!“ Ovaj završetak svih crkvenih molitava odjekuje bez prestanka, rekli bismo do dosade, u svetom bogoslužju, pa nam izgleda, da Crkva i ne zna drukčije završiti svojih molitava.

Stoga se samo od sebe nameće pitanje: a zašto to čini sveta Crkva? Odmah odgovaramo: zato, jer Ona vrlo dobro zna, da naše molitve dobivaju svu svoju snagu i jakost jedino po tome presv. Imenu. Sveci nam Božji tumače ovu istinu jednom krasnom usporedbom.

Sin jednog velikog kralja, vele sveci Božji, imao je dobrog prijatelja, za kojeg je bio spreman i svoj život položiti. Jednoga dana morao je kraljević otputovati u daleki kraj, i ondje se zadržati dugo vremena. Prije putovanja pozove k sebi dragog prijatelja i preda mu svežanj araka, koji su bili potpuno čisti i neispisani. Ali na dnu svakog arka stavio je kraljević svoj vlastoručni potpis i pečat. Onda reče prijatelju:

— Ja odlazim i dugo vremena ne ću biti kod kuće. Stoga ti predajem ove papire, pa kadgod zatrebaš koju milost od kralja, uzmi jedan od ovih araka, napiši na njem svoju molbu i podnesi je kralju. Ja ti jamčim, da ćeš dobiti sve štogod zatražiš, jer moj otac me tako ljubi, da ne može odbiti ni jedne molbe, pod kojom je potpisano moje ime.

I kraljević otputova. A njegov se je prijatelj vrlo često poslužio tim arcima i — naravski! — svaka mu je molba, do zadnjeg slova, bila uslišana.

Ovom kraljeviću, vele sveci Božji, sličan je i naš božanski Spasitelj. On je nama na rastanku ostavio svoje ime i potpis, jer evo šta nam je rekao, kad je odlazio s ovoga svijeta: „Zaista, zaista vam kažem: ako što zamolite Oca u moje ime, dat će vam! Do sada ne moliste ništa u moje ime. Molite i primit ćete“ (Jo 16, 23). A na drugom mjestu veli: „Štogod zamolite Oca u moje ime, ono ću učiniti“ (Jo 14, 13).

Dakle uči nas Sin Božji, da naše molitve dobivaju svu svoju snagu i jakost po njegovu presvetom Imenu. I da nas o tom što bolje uvjeri, dva puta veli: Zaista, zaista — vam kažem!

Eto dakle, to je razlog, zašto sv. Crkvi nije dosadno, da sve svoje molitve svršava s Imenom Isusovim. S ovim završetkom hoće Ona

da rekne: „Znamo mi dobro, Oče nebeski, da radi svojih grijeha nismo vrijedni tvoje milosti. Ali pogledaj, predragi Oče, čije ime i potpis stoji pod našim molbama! I stoga ih milostivo uslišaj, ne radi naših zasluga, nego radi Imena tvoga predragog Sina!"

Za primjerom sv. Crkve pođoše svi sveci Božji. Zato su ne samo svoje molitve, nego i sve ostale poslove počimali i svršavali s tim presv. Imenom. Evo na primjer šta veli sveti Anto Paduanski: „Ime Isusovo mora biti na početku i na svršetku svega. S tim Imenom moraš započeti sve što radiš, i s njim moraš sve završiti". A davno prije njega rekao je sv. Pavao apostol: „Sve štogod činite, riječju ili djelom, sve činite u Ime Gospodina Isusa" (Col 3, 17).

7. Najbolja pedagogija

Sv. Obitelj

Kad svećenici opominju roditelje, da dobro odgajaju djecu, mnogi se od njih ovako ispričavaju: „Eeeee, lako je vama govoriti! Ali teško je dobro odgojiti djecu, osobito danas, kad se na svakom koraku vidi grijeh i sablazan!"

Šta ćemo reći na ovo? Ništa drugo, nego: Točno, tako je! Dobar je odgoj veoma teška stvar, i to ne samo danas, nego od uvijek. Evo na primjer šta piše sv. Ivan Zlatousti, koji je živio prije 1500 godina: „Odgoj je, veli on, umjetnost nad umjetnostima. I lakše je isklesati najljepši kip i naslikati najdivniju sliku, nego li odgojiti dijete, kako treba".

Siguran sam, da će svi roditelji, učitelji i odgojitelji, kad pročitaju ove riječi sv. Ivana, u jedan glas potvrditi: Točno, tako je! Vrlo je teška stvar odgojiti djecu!

Tko će dakle naučiti roditelje toj velikoj umjetnosti? O tom su napisane cijele knjige i čitave biblioteke. Dapače ima posebna znanost, tako zvana pedagogija, koja nas uči, kako treba odgajati djecu. Ali evo poteškoće! Ogromna većina roditelja na zemlji ili ne zna čitati, ili jednostavno nema vremena, da čita i studira te knjige. Međutim to nije ni potrebno, jer na koncu konca cijela ta pedagogija sa svim svojim pravilima, s a m a p o s e b i, malo koristi ili ništa.

Evo dokaza tome. Ima mnogo visoko školovanih roditelja, koji znaju napamet sva pravila moderne pedagogije, pa ipak im djeca ne vrijede ništa, ili vrlo malo. I obratno! Poznajemo mnogo nepismenih seljanki, koje savršeno odgajaju svoju djecu.

Sigurno će mnogi seljački sin — možda sa suzom u očima — kad ovo pročita uskliknuti: „Tako je, posve točno! Moja je mati bila obična, nepismena seljanka, pa ipak nas je odgojila bolje od svih profesora pedagogije". — I opet se nameće pitanje: Gdje su ove priproste žene naučile tu „umjetnost nad umjetnostima", kako reče Zlatousti. Evo gdje.

Slavnom francuskom biskupu Fenelonu († 1715) dođe jednog dana neka žena i poče mu se gorko tužiti:

— Presvijetli, ne znam, šta ću sa svojom djecom! Svjetujem ih dan i noć. Bez prestanka im govorim o Bogu i njegovim zapovijedima. Ali ništa ne pomaže, djeca svaki dan gora!

— Dobro je to, odgovori biskup, što im svaki dan govoriš o Bogu i njegovim zapovijedima. Ali zapamti ženo: još više moraš govoriti Bogu o njima... Žena nije razumjela biskupovih riječi, pa upita:

— A šta znači: govoriti Bogu o svojoj djeci?

— To znači, rastumači joj biskup, da se moraš puno moliti Bogu za njih. Iznesi svaki dan pred Njega, u poniznoj molitvi, sve njihove mane i pogrješke, i moli Ga usrdno, neka ti On pomogne, da ih dobro odgojiš. Pokušaj to, ženo, jer bez molitve ne koriste ništa sve pedagogije ovoga svijeta.

Žena je poslušala. Počela se je revno moliti Bogu, da On pomogne i njoj i njezinoj djeci. I djeca su brzo postala puno bolja. A tako to i mora biti, jer evo što veli Spasitelj: „Bez mene ne možete ništa učiniti" (Jo 15, 5). Dakle bez njegove pomoći ne može se ni najlakša stvar obaviti. Pa kako ćeš onda bez Njega dobro odgojiti djecu, što spada, kako smo vidjeli, među najdelikatnije poslove ovdje na zemlji. Stoga je imao pravo onaj estonski pastor, koji je na zidu svoje pisarne velikim slovima napisao: „Dvoje se ne može bez Boga: nositi križ i odgojiti djecu!"

Poslušaj dakle i ti mudri savjet biskupa Fenelona, pa — kako on reče — puno govori dragom Bogu o svojoj djeci. I On će te najbolje poučiti onoj velikoj i teškoj umjetnosti, kako valja odgajati djecu. Onda će i tvoja djeca, kako veli sv. evanđelje za maloga Isusa, napredovati „u mudrosti i dobi i milosti kod Boga i kod ljudi" (Luc 2, 52).

8. S puškom u ruci!

2. nedj. po Bogojavljenju

Prije nekoliko godina osvanula je u Americi jedna dopisna karta s veoma zanimljivom slikom. Na slici se vide bezbrojni krovovi jednog velegrada, koji je sav utonuo u studenu, ali svijetlu zimsku noć.

Nad kućama kruže cijela jata roda. Svaka od njih nosi u kljunu živu bebu, zamotanu u bijele ili ružičaste povoje. Rode se trude na sve moguće načine, ne bi li kako spustile svoju bebu u koju kuću, bilo kroz dimnjak, bilo kroz prozor, ili kakvu luknju na krovu...

Ali badava im je sav trud, jer iza svakog dimnjaka, u svakoj luknji i na svakom prozoru stoji muž ili žena s puškom u ruci, pa pucaju na rode. Gone ih, da ne bi spustile svoga tereta u njihovu obitelj.

Ovo je samo jedna zanimljiva, šaljiva slika, ali se u njoj krije žalosna i griješna zbilja.

Mi dobro znademo, da rode ne donose djecu u obitelj, nego jedan drugi, malo veći od rode, jer evo šta veli Duh Sveti: „Sinovi su dar Gospodnji, djeca su nagrada njegova (Ps 126, 3). — Blago čovjeku, koji njima napuni svoj tobolac“ t. j. svoju kuću (Ps 125, 5).

Dakle ne roda, nego sam Bog donosi djecu na svojim rukama u obitelj i sveto Pismo veli, da je to njegov najveći dar i najveća nagrada supruzima.

Pa kako se ponašaju katolički supruzi, kad se Gospodin s tim darom pojavi u njihovoj obitelji? Nažalost, često i često puta, čim osjete da dolazi, odmah se dignu i počmu Ga svom silom goniti iz kuće. Ili, da ostanemo kod one dopisnice: Pograbe za pušku, pa ga tjeraju vičući: „Ne trebaš nam s tim dolaziti! Hvala ti lijepa na tvome daru i tvojoj nagradi!“.

Dakle ne „pucaju“ oni na rodu, nego na samog Boga Stvoritelja. I On mora postiđen uzmaknuti, jer je postavio zakon, da ne će novih ljudi stvarati bez suradnje muža i žene. Da nam taj grijeh bude još jasniji, pogledajmo, kolika se čast i odlikovanje krije u toj suradnji.

Kad je Bog u zemaljskom raju sastavio Adama i Evu u prvi brak, onda im je rekao: „Rastite i množite se“ (Gen 1, 28). Ovim je riječima dao svim muževima i ženama do konca svijeta jedan dio svoje svesilne i tajinstvene stvarateljske moći. Evo, šta o tom veli sveti Franjo Saleški u svojoj Filoteji:

— Dragi Bog hoće da bez prestanka stvara duše, koje će Ga poput anđela kroz sve vijeke slaviti na nebesima. Ali On ne će da stvara sam, nego zove u pomoć muža i ženu. Bože moj, kliče sveti Franjo, kolika je to čast i odlikovanje za vas, katolički supruzi! Vi ste najintimniji suradnici Božji u stvaranju novih bića“.

Pa kako se ponašaju ti suradnici Božji? Čuli smo malo prije! Često puta, kad je misterij stvaranja skoro podpuno dovršen i kad je Bog već pružio svoju desnicu, da stvori novu dušu, ti njegovi suradnici najednom se povuku i prevare Ga, govoreći: „Ne ćeš stvarati! Mi ti ne damo!“ I Božja se desnica postiđena mora povući natrag, neobavljena posla. Bog ostane izigran od svojih stvorenja.

Promislite malo, katolički supruzi, koliki je to grijeh, proti Bogu Stvoritelju. Stoga ako živite u takovim grijesima, čujte, šta vam poručuje Duh Sveti: „Nemojte se varati! Ne da Bog sebi se rugati“ (Gal 6, 7). Vi ćete brzo polagati račun vječnome Sucu, kako ste baratali s onom misterijoznom božanskom silom, koju vam je Bog dao jedino za stvaranje novih bića, a vi ste je upotrebili, da Mu se narugate i da Ga izigrate.

Zato se popravite, dok je vrijeme, da vas ne stigne osvetna ruka Božja, za koju veli sveto Pismo: „Strašno je pasti u ruke Boga živoga“ (Hebr. 10, 31).

Liturgijska stranica

Kult je zahtjev zdravog razuma

Nije tako davno, što se je na bogoslovnim učilištima liturgika predavala samo kao rubricistika. Prema tome je i vladalo onakvo površno shvaćanje i slabokrvno proživljavanje liturgije, tog bitnog života sv. Crkve. Tek je liturgijska obnova stala isticati važnost ovog predmeta. Kod nas je u tom pogledu pionirski nastupio naš stručnjak Dr. D. Kniewald sa svojom „Liturgikom“ (Zagreb 1937), mnogo su dobre volje pokazali i sastavljači raznih „Kršć. nauka“ za djecu, dok su najbjedniji bili srednjoškolski udžbenici liturgike. Po svijetu su se međutim za liturgiju ustanovile ne samo posebne katedre, novi instituti i akademije, već joj se dužna pažnja posvećuje i u ostalim bogoslovnim predmetima. Okružno pismo sv. Kongregacije za sjemeništa

od 2. II. 1945. (v. A. Bugnini, Documenta pontificia ad instaurationem liturgicam spectantia, Roma 1953, 82—88): „Kako se ima klerike poučavati o bož. oficiju“ daje o tome upute skoro svim profesorima raznih bogoslovnih predmeta.

Sve više prodire uvjerenje, da je liturgija jezgra i najljepši plod čitave bogoslovne znanosti. Kao što liturgika ne smije ostati samo rubricistička, tako ni druge teološke discipline ne smiju biti samo spekulativne, teoretične. Larpurlartizam nema smisla na polju lijepoga, a još bi veći nesmisao bio slično shvaćanje istine. Sav teološki nauk treba ići za tim, da razumom i voljom bude primjenjen u našem životu i u našem štovanju Boga. Pravo je zato A. Tanquerey, pisac poznatih udžbenika moralke i ascetike, i u svoju Dogmatiku unio „corollaria pietatis“, a k tome još izdao i posebne knjižice „Dogmes generateurs de piété“. Tako se i liturgija može izvoditi iz svih bogoslovnih predmeta, da nas cijela teologija vodi putem osnovne istine katekizma: da Boga spoznamo, ljubimo i služimo (štujemo).

S ovog je stanovišta potekla želja, da u ovogodišnjem našem „Vjesniku“ obradimo vezu glavnih teoloških disciplina i liturgije. U kratkim se člancima ne će moći iznijeti sve, za što bi trebale knjižice i knjige, ali i ovako će se svećeniku, koji čita misleći i nadopunjujući, pružiti jasniji uvid u uzvišenost, bogatstvo i životnu nužnost liturgije. A bez toga dubljega spoznanja nutarnjeg života sv. Crkve, svako će oduševljenje za liturgijsku obnovu brzo splasnuti, ako se uopće kada i probudi. Na liturgijski ćemo se apostolat, kako ga zahtijeva sv. Otac Pijo XII. u enc. „Mediator Dei“, dati samo, ako shvatimo temelje bogoštovlja, a ti se nalaze u cijeloj teologiji. Ovi će članci biti pisani tako, da će uz osobni daljnji študij moći poslužiti i kao gradivo za konference i propovijedi.

Kako je filozofski študij preduvjet teološkoga i Crkva hoće, da mu se posveti barem trećina priprave na svećenstvo, i mi ćemo prvim člankom pogledati, koji je konačni cilj svega našega filozofiranja.

Bog nije samo izvor, predmet i svrha vjere, nego i umovanja. Mudrac SZ (Sap 13, 1) i sv. Pavao na početku poslanice Rimljanima ističu, a Crkva je na Vatik. saboru (tekst v. HE „Bog“) i definirala, da samim razumom možemo doći do spoznaje Boga. Umovanje i vjerovanje imaju različita polja i sredstva, ali su im zajednički prvotni izvor i zadnja svrha: Bog. To je istina, pa i ako je ne priznaje svaki um. Najčuveniji propovjednik naše dobi P. Lombardi (u članku „Dio intravisto nei surogati della religione“) tvrdi, da su i t. zv. bezbošci dokaz, da Bog postoji. Samo nažalost za njih vrijede gornje riječi sv. Pavla: „Pretvoriše slavu besmrtnoga Boga u obličje smrtnoga čovjeka i ptica i četveronožaca i gmazova“. Najviše zaslugom kršćanstva ljudski se rod prilično digao sa stepena, na kojemu se klanjao životinjama, ali je u naše dane došlo do vrhunca klanjanje čovjeku. U različitim su taborima različiti i oblici toga klanjanja čovjeku, ali jasno vidimo, da je i to zapravo religija, koja ima svoje dogme (i te kako nedotakljive), svoj moral (i te kako obvezatan), svoju liturgiju (i te kako blještavu). S p. Lombardiem i s drugim vedrim motriocima povijesnog zbivanja smijemo se nadati, da se s ovoga vrhunca klanjanja čovjeku, u kojemu kao da se ne može ići dalje, mnoštvo ne će vratiti u idolopoklonstvo, već k štovanju pravoga i jedinoga Boga. I veliki naš sv. Otac, uza sve izjave zabrinutosti, često ističe ovu vedru misao, pa je tako i 4. XI. 1955. govoreći kat. učiteljima kazao: „Naša je čvrsta nada, da Bog pripravlja svojoj Crkvi novo proljeće“. Neka nam i iz Azije prevode stihove: „Svećeničke haljine trebalo bi spaliti u ogromnoj vatri, koja se pali dobrome duhu ove zemlje“, pa da se ta želja i dalje izvodi, ne ćemo žaliti, samo da to bude u čast zaista duhu, zaista dobrome duhu. Iz te će se paljevine roditi „novo proljeće“, što ga euharistijskim i liturgijskim životom pripravlja sve brojnija elita po svemu svijetu. Dilema je: kršćanstvo ili nihilizam, — a jer „ništa“ ne može biti trajan cilj čovječanstva, sve ideologije htjele ili nehtjele vode k Onome, kojega radosno priznaje naš razum, podvrgava mu se naša volja, štuje ga čitavo naše biće.

Nekoji misle, da je ovo „fanatizam svećenika“, a nije nego plod molitve i filozofskog študija mladih svećenika, plod molitve i ne znam kakvih iskustava i kriza starijih svećenika. Kako smo sretni, što Bog od nas traži „rationabile obsequium-razumno štovanje“ (Rom 12, 1) i što nam Crkva pruža tako temeljit i bogat študij zdrave filozofije! Pravo imaju, koji je drže kraljicom svih naravnih spoznaja i znanosti. Pojedine istražuju vrlo ograničena polja i dolaze do nepotpunih rezultata. Samo filozofija upotrebljujući rezultate svih znanosti svojim ih općim načelima vrijednosti i povezuje, da tako dođe do neusporedivo važnijih i savršenijih zaključaka, a sve na temelju samih empiričnih činjenica. Filozof slijedi logikom sav razvoj ljudskog

umovanja, psihologijom otkriva sve zakutke ljudske duše, da tako upozna sebe i onda ontologijom stavi čovjeka na mjesto, koje mu među drugim bićima pripada. Što je za razum svijest o samom sebi, to je za ljudsku volju voditeljica k dobru, savjest, koju proučava etika. Uz najveće vrednote istine i dobrote nalazi se i ljepota, predmet estetike. A sve te divne spoznaje sile čovjeka da sa svoga mikrokozma pređe na makrokozam, pa da kozmologijom što više podvrgne svom umu sve što se nalazi u prostoru i vremenu. Spoznavši sebe i svijet, filozof nužno traži početnika i uzdržavatelja svega, pa najvišom filozofijom, uzvišenom teodicejom prodire do spoznaje Boga, a na temelju njegovih djela stvara i sigurne zaključke o Božjim svojstvima. To je sve sasvim naravno spoznanje, čista filozofija, kojoj tek tada dolazi ususret objava s namjerom: „Vjera duši čovjekovoj nek spoznanje dopuni“. Stari su filozofi došli do vrlo visoke spoznaje Boga bez ikakva upliva objave, osobito veliki Aristotel, (sv. Tomi jednostavno „filozof“), kako je tò lijepo prikazao p. Šanc u knjizi „Stvoritelj svijeta“ (Sarajevo 1935).

Božje bivstvo i sva Božja savršenstva bez mjere i bez broja tvore njegovu „slavu“. Bog je sam u sebi „pun slave“, oduvijek i bez obzira, da li tko je poznaje i priznaje. Ta je njegova nutarnja, objektivna slava tako velika, da smo mu harni, što smo je smjeli upoznati: „Zahvaljujemo Ti radi velike slave tvoje“. Božju slavu, t. j. njegovo bivanje i njegova svojstva izrazuju svi njegovi stvorovi: „Nebesa pripovijedaju slavu Božju“ (Ps 18). Nerazumna bića čine to već svojim bivanjem i odrazivanjem Božjih savršenstava, a samo čovjek može Boga slaviti svijesno, razumno, drage volje. Zaista je čovjek svećenik prirode, koji poziva sva stvorenja, da slave Boga (Kantik triju mladića, pjesma sv. Franje bratu suncu).

Svijesno ili nesvijesno iskazivanje slave Bogu tvori njegovu „vanjsku slavu“. Izričito slavljenje Boga sa strane čovjeka naziva se i formalnom slavom, a sv. je Augustin (Contra Max. 2, 13) definira: „Clara cum laude notitia — jasno spoznanje s hvaljenjem“. Po svojoj biti Bog mora biti u ljubavi spoznan i slavljen. Kažemo, da je Bog sve stvorio za čovjeka, a čovjeka za sebe, time tvrdimo, da je Bog sve konačno stvorio na svoju slavu. Drukčije ne može biti, inače Bog ne bi bio Bog, pa na mnogo mjesta Sv. Pisma vidimo, kako je Bog, po ljudsku govoreći, ljubomoran na svoju slavu i drugome je ne pripušta i ne može pripustiti. Varao se je Schopenhauer i za njim svi oni, koji nama katolicima predbacuju, da zamišljamo Boga kao egoistu, jer da je egoizam tražiti svoju slavu. Sažeto odgovara A. Ušeničnik (Kat. načela 53): „Egoizam, sebičnost je činiti nešto iz neuredne ljubavi prema sebi, iz pretjeranog samoljublja tražiti nešto, što koga ne ide. Ali nije sebičnost davati se, davati drugima iz svoga obilja“. Dobroti je bitno, da se daje: bonum est diffusivum sui. Najveća i konačno jedina Dobrota (usp. Mr 10, 18) rasula je u nebrojena ogromna i sićušna stvorenja nešto od svojih savršenstava, a čovjeka stvorila kao kralja svega, da sve svlada i uživa, te tako slavi Stvoritelja. Sili nas na to zdrav razum, sili nas na to naše zahvalno srce. Čovjek i postiže svoju sreću u slavljenju Boga na ovom i na drugom svijetu.

Do tog su zaključka prije ili kasnije došli nebrojeni najsvijetliji duhovi. Na raspolaganju su nam duboke knjige našeg S. Zimmermanna, a za one, koji na te gledaju kao na „staleški posao“, spomenimo najvrijednije djelo ljublj. sveuč. prof. filozofije Fr. Vebera: Knjiga o Bogu (Celje 1934.). U uvodu spominje, da je mariborsku bogosloviju napustio, kad 2. godišta nije bilo više u njoj filozofije i otišao u Graz na filozofiju, a onda ga je dosljedno i potanko probijanje kroz labirint moderne filozofije dovelo do „prvotne, djetinske vjere u Boga“. Iako nije namjerice tražio takav svjetovni nazor, priznaje, da su ga k njemu sve jače silila potanja pitanja iz psihologije, teorije o spoznanju, etike, estetike, sociologije i povijesti filozofije. Poslije knjiga iz svih tih grana napisao je i tu o Bogu. Složio ju je isključivo na temelju razuma, a ipak dolazi do molitve i štovanja Boga. Dapače u uvodu ističe upravo taj dio knjige i zaključuje, da je razmatranje o Bogu nužno dopuniti molitvom i štovanjem Boga.

Molitva (dakako ne samo prosna, nego još više hvalna i zahvalna) i uopće štovanje Boga izraz su kreposti, za koju nemamo pravog našeg izraza, pa ostajemo kod lat. riječi „religio“. Više je mišljenja o korijenu te riječi. Laktancije je izvodi od „religare — svezati“, Cicero od „relegere — opet čitati, razmatrati“, sv. Augustin od „reeligere — opet izabrati“. Religija (vjera) znači skup vjerskih istina, te moralnih i obrednih propisa, ali označuje

i nutarnju krepost, religioznost, kojom se dižemo k Bogu i uz njega privezujemo. V. početak I. dijela enc. „Mediator Dei“ („Vjesnik“ 1955, str. 10) s temeljnim citatom iz sv. Tome, koji u toj 81. i slijedećim kvestijama majstorski obrađuje tu krepost. Religijoznost kao temelj kulta (bogoštovlja) ističu na jedan ili na drugi način mnoga opća djela o liturgiji, a tom je kultnom odnosu prema Bogu posvećeno nekoliko posebnih knjiga na stranim jezicima.

U drugom ćemo članku vidjeti, kako su svi narodi poznavali i poznaju štovanje Boga, a drukčije nije ni moguće, kad to traži sam razum. Mogu biti pojedinci, koji se smatraju mudrima, ali su zapravo lude, kad ne priznaju Boga. „Mi smo filozofi ne riječima, nego djelima... Ne govorimo o velikim stvarima, već živimo kao Božji sluge i štovatelji“ (Sveti Ciprijan u II. noćn. IV. nedjelji po Uskrsu).

Dvije - tri uz novi Direktorij

Još koji dan, pa ćemo započeti recitiranje časoslova i služenje sv. Mise prema novim odredbama sv. Zbora za Obrede od 23. III. 1955. Novosti bit će izobilja. Tijekom godine 1956. bilo bi prema dosadašnjim rubrikama 4 puta *de S. Maria in Sabbato*, po novim odredbama bit će 17 puta. Symbolum *Quicumque* bio bi po starom desetak puta, po novom samo jedamput. *Preces dominicales* po starom oko 70 puta, sada nijedamput. *Preces feriales* oko 30 puta, sada dvanaestak puta i to samo ad Laudes et Vesperas. *Nona lectio* officii commemorati bila bi po starom do 75 puta, sad je nema nijedamput. Neke druge izmjene spomenute su u ovom Vjesniku br. VI-1955. str. 90.

Poput reforme od god. 1911. i ova reforma kao da ide (među ostalim) i za tim, da se kod časoslova tijekom tjedna po mogućnosti obreda svih 150 psalama. Tome služi, što je petnaestak puta u godini officium festivum reduciran na officium ordinarium a nekoliko puta dapače na officium feriale. Ipak nema u godini 1956. ni deset tjedana, u kojima će doći na red svih 150 psalama: uvijek se pojavi neka svetkovina sa posebnim psalmima. No barem ponavljanje 118. psalma u malim horama znatno je ograničeno: preko 40 puta u godini officium festivum mijenja se u officium medium, kod kojeg se u malim horama ne mole psalmi 53. i 118. nego psalmi dotičnog dana. (Izraz 'officium medium' nije službeni izraz sv. Zbora nego praktični pomoćni izraz liturgista i kalendarista).

Kod sv. Mise *imperata communis* izostavlja se kao dosada, a osim toga još u nedjelje, pa kod pjevanih Misa, te kada već rubrike propisuju tri oracije. U našoj je đakovačkoj biskupiji imperata communis pod brojem 11, između onih 35 *orationes diversae*.

Povlaštene Mise na prvi petak i prvu subotu uživaju i nadalje uglavnom iste povlastice; no *Credo* se uzima samo u pjevanim Misama.

Nije možda na odmet upozoriti, da je u svakoj crkvi dopuštena samo jedna takova povlaštena Misa i to uz uvjet, ako se ujutro u toj crkvi obavljaju odgovarajuće pobožnosti. Osobnu povlasticu imaju članovi nekojih crkvenih redova i nekih svećeničkih društava. Ostali svećenici mogu dakako te Mise služiti u dane, kad su i inače dopuštene privatne votivne Mise i po obredu takovih Misa t. j. bez Gloria i bez Credo, a s pripadnim komemoracijama.

Prijašnja reforma izašla je god. 1911., a kroz 40 godina neke su stvari ostale još uvijek ponešto nejasne, te su liturgičarima davale povoda da o njima raspravljaju ili da svetom Zboru predlažu svoje sumnje na rješavanje. Ista sudbina čeka i ove najnovije odredbe, barem kroz nekoliko godina, pogotovu što su one privremena karaktera, to jest nisu dobile još konačni oblik, da bi se prema njima smjele izdavati službene liturgičke knjige, brevijar i misal. Neke su sumnje već iznesene i rješene 2. lipnja 1955.; druge su se pojavile, ali još nisu rješene.

***

U našem Direktoriju kod *1. siječnja* nema doduše nikakova razloga sumnji, nego je omaškom stavljeno Off med a treba da bude Off fest, naime i kod malih hora antiph prr, Pss 53. et 118. (kao dosada), pa molimo, da se uvaži i ispravi. — No kod *7. siječnja* postoji ratio dubitandi u pogledu lekcija de Script curr. Priređivač je imao na raspolaganje tričetiri pomagala, od kojih jedno stavlja dosta neodređen izraz 'de Scr occ.' — drugo se izražava točnije 'Veritatem' (a to je de Epist ad Rom za dan 7. siječnja) — no treće, najnovije veli 'Incip Epist I. ad Corinth'. Ovo smo treće mišljenje usvojili, ali ne jamčimo za ispravnost. — O *18. siječnja* ne možemo za sada reći ništa više od onoga, što je rečeno na 3. stranici omota.

Od vremena do vremena osvrnut ćemo se još na pogdjekoju točku novih rubrika, a i našim čitateljima je slobodno iznijeti svoje sumnje i upite, pa ćemo nastojati, da im odgovorimo, koliko nam bude moguće.

Poklade i kršćani

Dani, u kojima sveta Crkva očekuje početak velikog korizmenog posta, obilježeni su u liturgiji posebnom ozbiljnošću. Oni i nisu ništa drugo, nego pripremanje za sveto korizmeno vrijeme posta i molitve, vrijeme plodonosnog razmatranja muke i smrti Božjega Sina. Međutim u životu onih, koji se samo nazivaju kršćanima, baš tih dana opažamo potenciranu neozbiljnost, namjerno isticanje ljudske vitalnosti do najgorih njezinih krajnosti. I sam puk, koji često s veoma malo promišljanja učestvuje u tim — liturgijskom shvaćanju Crkve, sasvim oprečnim — manifestacijama, opaža, da su ti dani nešto posebno u životu kršćana, nešto što prije odgovara ludosti nego razboritosti. To svjedoči i narodna pjesma, koja se tih dana naročito pjeva: „Poklade su i ludi su dani“. Da pokaže posebnu prikladnost tih dana za svaku podopštinu i za sve neočekivanosti ona produžuje: „Onda ima i žena pijanih!“ Tih se dana zaista znadu kršćani opiti, ali ne samo vinom, nego i svakom zloćom. Kao da se sam đavao pakleni „inventor omnis malitiae“ u najeminentnijem smislu htio narugati Crkvi Božjoj pokazujući joj, da njezini vjernici ne zaboravljaju niti njemu „svijeću zapaliti“. Poklade su za kršćane zaista „vražja svijeća“, kojom se oni vraćaju nanovo onom zlu, iz kojega su oslobođeni.

Uvijek je na svijetu bilo dana, kada su ljudi pokazivali posebnu revnost u iskazivanju službe đavlu. Stare saturnalije, bakanalije i luperkalije našle su uvijek prolaz iz drevnih poganskih tmina i u običaje onih kršćana, koji su bili daleko od Duha Božjega i njegove svete Crkve. Tomu se međutim ne treba čuditi. Treba samo poznavati ljudsku narav, treba poznavati moć lošeg primjera i jakost đavolskog utjecaja, pa će nam odmah sve biti jasno. Crkva je redovito nastojala, da takove običaje istisne i uspijevala je, barem kod svoje dobre djece, koja svoje veselje nalaze u Bogu, a ne u grješnim djelima, prema riječima Apostola: „Radujte se *u Gospodinu* uvijek, opet vam kažem: radujte se!“ (Phil 4, 4).

Sasvim je svejedno kojeg se dana ta ludost kršćana ispoljavala. U staro doba bilo je to 1. siječnja, a danas su to poklade. Sveti Oci i crkveni sabori uvijek su kršćanima zabranjivali sudjelovanje u takovim zabavama. Sv. Augustin veli u svojoj homiliji o 98. Psalmu: „U te dane mi postimo, da uzdišemo poradi njih onda, kad se oni raduju.“ Sv. Ivan Zlatousti nazvao je prvi dan siječnja „sotoninim blagdanom“, a sv. Petar Krizolog, biskup u Raveni, boreći se protiv njega, izrekao je one poznate riječi: „Tko želi ludovati s vragom, ne može se radovati s Kristom“. Za taj isti dan određuje sabor u Toursu 566., da se pjevaju litanije i da sv. misa bude u 13,30 sati, sve samo zato, da se kršćani zaposle i ne mogu sudjelovati u poganskim zabavama, koje bi im kaljale dušu. A revni su kršćani i sami nastojali, da svoju subraću odvrate od tih pogubnih običaja.

Mala crtica za 1. siječnja u rimskom Martyrologiju nam priča o sv. Almakiju (Telemaku), koga su gladijatori toga istoga dana usmrtili, jer ih je ukorio stupivši u arenu: „Danas je osmina dana Gospodnjega, prestanite s idolskim praznovjerjem i nečistim žrtvama“. Ovaj je istočni monah dao svoj život za čistoću običaja u centru kršćanstva — papinskom Rimu — godine 391. Njegova je blažena smrt koristila svima, jer je bila povod, da je 404. godine car Honorije zabranio gladijatorske igre. Nešto slično čitamo u R. M. 18. prosinca o sv. Auksenciju, biskupu u Mopsvesti i Cilicijskoj, kako je radije odbacio vojnički opasač, dok je još bio mlad pod carem Licinijem, nego da prigodom neke vojničke svečanosti idolu Bakhu prinese grožđe kao žrtveni dar.

No svakako najljepši primjer kršćanskog držanja u ovakvim prilikama, daje nam mladi vojnik mučenik *Dazije*, kome su odrubili glavu, po naređenju zapovjednika Basa u Dorostoru na Dunavu (danas Silistrija u Dobrudži) 20. studenoga 303. godine, jer nije htio okaljati svoju dušu nečistim grijehom sudjelujući u Saturnalijama Njegova veoma lijepa i stara „Passio“ veli: „Pod vladom opakih i bezbožnih careva Maksimijana i Dioklecijana običavali su vojnici i legionari slaviti Kronovu (Saturnovu) svetkovinu“. Oni su smatrali posebnim darom samoga Krona, tu povlasticu, da njegov dan mogu učiniti svečanijim od drugih. I zbilja je toga dana svaki od njih, namjesto žrtava, prinosio bezakonje. Onaj, koga je kocka označila, preoblačio bi se u kraljevsku odjeću i hodao bi kao da je sam Kron, u prisustvu čitavoga puka s nekim bestidnim i bezobraznim dostojanstvom. Praćen od mnoštva vojnika,

uživajući kroz trideset dana potpunu slobodu, on se prepuštao svojim zločinačkim i besramnim strastima, potonuo je u đavolskim nasladama. Pri izmaku tih trideset dana svršava se Kronov blagdan i s njime i zavjetna svečanost. Tada, nakon što je prema obredu završio svoje opake i besramne igre, dolazio je onaj, što je igrao ulogu kralja, i odmah se prikazao kao žrtva nečistim idolima probadajući se svojim mačem.

Kad je kocka pala na bl. Dazija, da izvrši prema običaju bezbožni obred svetkovine, on se podiže, — prema riječi sv. Pisma, kao ruža među trnjem. Naredili su mu i silili ga na svaki način, da bude spreman za svetkovanje svečanog dana Kronove svetkovine

Ta se je mrska predaja na nesreću sačuvala sve do naših dana. Svijet se nije okanio tog nedostojnog obreda, već ga je obnovio u jednom još gorem obliku. Doista na dan januarskih Kalenda (1. I.) ljudi lakoumni, koji kažu, da su kršćani, slijedeći u tom običaje Grka, šeću se s velikom pompom i mijenjaju svoju narav, da uzmu izgled i oblik vraga. Pokriveni kozjom kožom, izobličenog lica, odbacuju dobro u kom su preporođeni i vraćaju se zlu, u kom su bili rođeni. Ispovijedali su, da se odriču đavla i sveg njegovog sjaja, a iznova mu služe u zlim i sramotnim djelima.

Poznavajući ispraznost ovog starog običaja, blaženi Dazije baci pod noge svijet i njegove varave užitke, prezre đavla i njegov sjaj, prionu uz Krista raspetoga i pođe pobjedonosno protiv sramote. Pun mudrosti i raspaljen svetom revnošću razmišljao je u sebi: „Ako za vrijeme od ovih trideset dana, što će trajati ovaj sramotni običaj, budem nastojao da pribavim čast zlodusima, od kojih se kršćanska vjera gnuša i zabranjuje njihovo štovanje, sam ću se predati na vječnu osudu. Tko će me spasiti poslije tih trideset dana, kada budu završene nečiste igre Kronove, da se ne dam pod mač? — Na poziv glasnika ću se baciti na mač u slavu nečistih duhova i pri izmjeni ovoga života bit ću otposlan u vječni oganj. Bolje mi je, da pretrpim nešto muka i kazna za ime našega Gospodina, pa poslije smrti baštinim vječni život skupa sa svim svetima"

Odlučili su da Dazija izvedu pred sav narod, da proslavi svečani Kronov blagdan. Dazije odgovori vojnicima, koji su ga htjeli prisiliti na to: „Kad me vi primoravate, da ispunim ovaj nečisti obred, bolje mi je, da se slobodno odlučim, da postanem žrtva prinesena mome Učitelju Kristu, nego da žrtvujem samа sebe Kronu, vašem idolu." Na te riječi liktori ga bace u tamicu, odakle će ga izvesti slijedećega dana, da ga surovo predvedu u pretorij pred legata Basa.

Svetog je mučenika Dazija, dakle, predvela kohorta pred sudište legata Basa. Ovaj ga pogleda pažljivo i reče mu:

— Kakvog si staleža i kako se zoveš?

— Ja sam vojnik, kaže Dazije, odvažno i slobodno. Što se tiče moga imena, kažem ti, da mi je uzvišenije ime kršćanin, a ono, što su mi dali roditelji, Dazije.

— Moli se kipovima naših gospodara kraljeva, koji nam daju mir i raspodjeljuju plaću (i brinu se svakog dana za naše dobro).

— Ja sam već rekao i kažem još jednom, da sam kršćanin. Ja ne služim zemaljskom, nego nebeskom Kralju. Njemu ja iskazujem svoju zahvalnost, njegova me milost hrani, a njegova me neizreciva dobrota obogaćuje.

— Pokorno moli svete prilike naših kraljeva, koje čak i divlji narodi časte i služe im.

— Ja ispovijedam, da sam kršćanin, kao što sam već više puta ispovijedio. Ja se ne klanjam nikom drugom, nego samo čistom i vječnom Bogu: Ocu, Sinu i Duhu Svetomu, Bogu u tri osobe i u tri imena, a u jednoj jedinoj naravi. Napokon i treći puta ja ispovijedam svoju vjeru u Presveto Trojstvo. Ojačan njome pobijedit ću i skršiti đavolsku ludost.

— Ti ne znaš, Dazije, da svim ljudima upravljaju kraljevske zapovijedi i sveti zakoni. Kad te pošteđujem, odgovori mi bez uznemirivanja i bez straha.

— Čini, što ti naređuju tvoji bezbožni i nečisti kraljevi, jer ovu vjeru, koju sam obećao Bogu, da ću je čuvati, čuvam i uzdam se, da ću ustrajati stalan u svom ispovijedanju, a da je ne zatajim. Tvoje prijetnje ne mogu promijeniti jednu takovu odluku.

— Dobro! Ja ti dajem dva sata na promišljanje i razmatranje, kako bi mogao s nama živjeti u slavi.

— Čemu ovo odlaganje od dva sata. Ja sam ti već očitovao svoju volju i svoj izbor govoreći: „Čini što hoćeš, ja sam kršćanin. Prezirem tvoje kraljeve i njihovu slavu, odvratni su mi, da bih mogao poslije ovoga života živjeti u drugom".

Tada ga legat Baso osudi na nove muke i odredi, da mu odrube glavu. Na putu, koji je

vodio mjestu mučeništva, pred Dazijem je išao vojnik, koji je nosio svetogrdnu kadionicu. Htjeli su ga prisiliti, da žrtvuje nečistim duhovima. Ali blaženi Dazije, uzevši u svoje vlastite ruke kad, prosu ga, poruši na zemlju opake idole i zaštiti se od svetogrđa. Zatim označi svoje čelo znakom dragocjenog Kristovog križa, čijom se snagom hrabro opro tlačitelju.

Svetom je mučeniku odrubljena glava 20. studenoga u srijedu o 4 satu, 24. dana mjesečeve mijene. Posjekao ga je nepobjedivi vojnik Ivan i mučeništvo je dovršeno u miru. Sveti Dazije je podnio mučeništvo u Dorostoru, pod vladom Maksimijana i Dioklecijana. Sudac mu je bio legat Baso. Na nebu je kraljevao naš Gospodin Isus Krist, komu slava s Ocem i Duhom Svetim sada i u sve vijeke vjekova. Amen.

Poklade se u mnogo slučajeva ne razlikuju od rimskih saturnalija, bakanalija i drugih nečistih običaja. Zato sv. Crkva na te dane posebnom željom očekuje dolazak vjernika u crkve, da ondje pred Euharistijskim Isusom mole i žrtvuju za grijehe svoje i svoje braće.

Neka sv. Dazije, Auksencije i Almakije izmole od Gospodina pravim kršćanima milost, da se čuvaju grijeha posebno u tim danima; a sv. Augustin i sv. Ivan Zlastousti neka posude svoje riječi svećenicima, da tih dana urade što više mogu na slavu Božju, za što skoriji nestanak među kršćanima toga običaja, koji s kršćanstvom nema ništa zajedničko.

Psihoanaliza i ispovijed

Prije nekoliko decenija nitko, osim katoličke Crkve, nije vjerovao u ispovijed grijeha. Danas svi vjeruju u ispovijed, samo s tom razlikom, što jedni vjeruju u ispovijed svojih vlastitih grijeha, drugi tuđih. Proširenost psihoanalize uvjerila je gotovo svakoga, da je čovjeku potrebna neka vrsta ispovijedi za postignuće duševnog mira. To znači, da je svijet, koji je u devetnaestom stoljeću bacio kršćanske istine u koš za smeće, u dvadesetom stoljelju opet počeo izvlačiti ih na vidjelo, u nekim izoliranim, sekulariziranim oblicima, utvarajući si, da je došao do novog velikog otkrića. Ljudi opaziše, da ne mogu dalje i da ih netko mora osloboditi od njihove intimne nesreće; jer su odbacili ispovijed i zanijekali Boga, moradoše pronaći neki surogat.

Mi se ne mislimo osvrtati napose ni na *jednu* ni na *drugu metodu psihijatrije odnosno psihoanalize*, jer je jasno, da obje mogu biti valjane u granicama svoga djelokruga. Mi ograničavamo raspravu samo na onu psihoanalitičku grupu, koja tvrdi: 1. da je čovjek životinja, 2. da ne postoji osobna odgovornost i dosljedno grijeh, 3. da psihoanalitička metoda nadomještava ispovijed.

Ispovijed je potreba ljudske duše

Da prije svega počnemo s pozitivnim dijelom: sakramenat pokore ili Ispovijed je ustanovio naš Gospodin, i On je zadovoljio najdubljim težnjama ljudskog srca: 1. kad čovjek učini zlo, hoće da ga ispovijedi; 2. premda zna, da je počinio zlo, ipak ne voli, da ga pripovijeda bilo komu, nego samo onoj osobi, za koju misli, da zakonito predstavlja moralni red, želeći od nje zadobiti oproštenje; 3. u svojoj želji, da se popravi, teži nekom višem idealu, nego je on sam ili čak njegov bližnji, za jednim apsolutnim i nepogrešivim pravilom života; i za čovjekom, koji će mu ga objasniti i pomoći, da ga postigne.

Ni jedan čovjek se ne osjeća sretnim, ako crv nemira izjeda njegovo srce. Čitava ljudska narav traži oslobođenje i savjest glasno zahtijeva svoje pravo. Neka tuđa materija ušla je u želudac, koji je ne može probaviti. Želudac se buni i tjera nemila gosta. Trun je ušao u oko, i oko, plačući i jadikujući, traži, da se ova stvarčica izbaci. Isto je i sa savješću: svaki grijeh traži oslobođenje.

Svijest, da se u nama nalazi neko zlo, grijeh, koje treba istjerati napolje, može biti prigušena: i mnogi ljudi obojega spola pribjegavaju ovom lijeku, da se rješe grižnje savjesti. Ni sa stanovišta psihologije, ni s duševnog stanovišta uopće, ovo prigušivanje nije preporučljivo, nego je vrlo opasno, jer loše djeluje na duševno i tjelesno zdravlje. Neki misle, da će izbjeći progonima savjesti tvrdeći, da nisu krivi; drugi se potpuno bacaju u zagrljaj grijeha i misle, da će naći životnu radost, ako zaborave sve moralne totem-e i tabu-e (ideale i zabrane). No grdno se varaju. Gušenje etičkog čovjeka u nama s ciljem, da se pusti puna sloboda životinjskom čovjeku, jest glavni uzrok mentalnih poremećaja modernog čovjeka. Raširena praksa gušenja grijeha u nama (mjesto da radije gušimo srdžbu, mržnju, blud), imala je u prošlosti tako ozbilj-

ne posljedice, te ljudi konačno počeše shvaćati, kako bi bilo potrebno, da se neki sakriveni uzroci poremećenih duševnih stanja iznesu na vidjelo — t. j. ispovijed.

Crkva se protivi svakom takvom gušenju. Ona je uvijek govorila: „Ispovijedi svoje grijehe, kaži ih! Oslobodi se grijeha, pokaži ih!" Moderna je psihologija uočila mudrost kršćanske nauke i zato kaže: „Ne gušite svojih kompleksa. Gušenje duševnog sadržaja je škodljivo". I gušenje fizičkog poremećaja je škodljivo, a i opasno po tijelo, kao što je potiskivanje mentalnog poremećaja opasno po dušu. Ako se komadić stakla zabode u ruku, ruka će nastojati, da ga što prije izbaci napolje. Počet će odmah krvariti, a ako ga se ne može riješiti na taj način, ona će ga brzo okružiti končastim tkivom ne dopuštajući mu, da škodi ostalom tijelu.

U prvom periodu psihoanalize, kad je još najviše bio u modi J. Breuer, ovaj je držao, da duševni potres, koji nije uspio naći svoj odgovarajući izraz odnosno izliv, nego je bio prigušen, djeluje u čovjeku „kao neko strano tijelo", koje se uvuklo u tkivo organizma, lokalno ga podražilo i eventualno prouzrokovalo poremećaje također u najudaljenijim dijelovima tijela. (*Studien über Hysterie* od J. Breuer-a i S. Freuda, Beč. 18S5).

Kad se nešto kasnije pojavi kirurg, da izvadi napolje komadić stakla i spriječi otrovanje, on će učiniti one, što je već prije njega pokušala učiniti priroda ne dopustivši, da se staklo zatvori i podražuje organizam. Preneseno na područje moralnog reda, naš je Gospodin rekao, da je prigušivanje grijeha opasno. Ako bismo ih sakrili, oni bi mogli prouzročiti takvo uzbuđenje, koje bi imalo vječne posljedice. Zato je On zapovijedio svojim apolima, da idu po svijetu, slušaju ispovijedi, daju oproštenja i tako sprečavaju ugušivanje grijeha. Psihijatrija je upoznala opravdanost onoga, što su liječnici već činili na tijelu i što je vjera već činila na duši odvajkada: t. j. oslobođenje, ispovijed.

Tajiti grijeh je opasnije nego tajiti bolest. Bolesnik povjerava liječniku svoje fizičke i mentalne nevolje; student povjerava svoje neznanje; zašto da i grijeh nema jednu osobu povjerenja? Sjećanje na počinjeno zlo, koje se zaključa u grješnikovom srcu, imat će jednu od ove dvije posljedice: ili će se pretvoriti u napast, da grijeh bude ponovljen, ili će se pretvoriti u bolesnu grižnju savjesti i onemogućiti svaki moralni polet prema poboljšanju života, očajno se pitajući: „Zašto da se uzalud odupirem?" Što je oku ruka, koja se trudi, da iz njega odstrani krmelje, to bi srcu morao biti jezik, koji bi se trebao truditi, da iz njega odstrani grijeh.

„Moj će vam jezik govoriti o gorčini moga srca; Inače će moje srce, ako vam je sakrijem, puknuti: Da do toga ne dođe, hoću da se spasim, kako bolje mogu, od najskrovitijih zakutaka, pomoću svojih riječi". (W. Shakespeare, *The Taming of the Shoew).*

Razlike između psihoanalize i ispovijedi

Prva se razlika između psihoanalize i ispovijedi očituje već u samom činu priznanja. Psihoanaliza znači priznanje duševnih stanja podsvijesti — ispovijed je priznanje grijeha u savjesti. Psihoanaliza je ispit duha pomoću duha — ispovijed je vezivanje naše savjesti s Bogom. Očitovanje mentalnih stanja ne traži ništa od naše oholosti i nikad ne pita za opraštanje. Ono je obična konstatacija činjenice, na koju još možemo biti ponosni. Neki ljudi se rado hvale svojim ateizmom, svojim agnosticizmom, svojom pokvarenošću, no savjest se nikada ne hvali svojim grijesima. I u osami grješnika je stid sebe.

Psihijatar, pa slijedio on Freuda ili koju drugu školu, nema prava stvarati moralni sud o djelima, molitvama i stanjima svoga klijenta, koji mu kazuje i otkriva svoj duh. Nema prava, jer on nije po svojoj službi sudac, budući da ga za to nije ovlastilo ni društvo ni Bog. Smetao bi što više svom vlastitom radu i onemogućio svoje vlastito djelo, kad bi išao osuditi ono, što je s moralnog stanovišta vrijedno, da bude osuđeno. To opet ne znači, da psihijatar ne smije imati sasvim određeno mišljenje o tome, što je dobro, a što zlo, nego da mora „držati za se" ova svoja uvjerenja govoreći s klijentom, barem u času istraživanja i tumačenja. Pitanje je, kako daleko može ići jedan psihijatar u određivanju, što je moralno, a što nije, u fazi t. zv. preodgoja. Alfred Adel se nije ustručavao preuzeti na se ovu odgovornost. Njegova moralna norma nije bila ne znam kako uzvišena. Za njega bi bilo moralno sve ono, što je korisno za društvo; no, primjenjujući je na pojedine slučajeve, priznavao je pravo bližnjega, zajedničko dobro, potrebu za prirodnom dobrotom, kao objektivne principe ljudskog bića.

Tko se utječe psihijatru, smatra se „bolesnim". Njemu je potrebno liječenje, a ne propovijed. Zato nema smisla govoriti mu, da je grješnik. Ili to već zna, „ne može drugačije" ili se takvim uopće ne priznaje i smatra se uvrijeđenim, jer je došao k liječniku, a ne k moralisti.

Ima slučajeva, kad će istraživanja duha izvršiti sam pojedinac pod vodstvom psihijatra, da

točno upozna samoga sebe kao i one uzroke, koji utječu na njegovo ponašanje. Ovo se osvjetljivanje može postići pomoću onoga, što danas nazivaju „indirektnim savjetovanjem" ili psihoterapijom (C. Roger, *Conseling and Psyhoterapy*, Boston 1941). Dana je poznato, da mnogi savjetnici pokušavaju prisiliti svoje klijente, da prihvate određene principe i gledišta, a da im nije mnogo stalo do toga, da se uvjere, mogu li oni biti prihvaćeni i uspješni. Katkad će biti dosta, ako savjetnik ili klijent izraze svoju ideju ili osjećaj, pa da se postepeno dođe do sve jasnijeg objašnjenja. U osobi, koja dobro pozna moralne principe, ovakav će postupak još samo učvrstiti poštivanje moralnih zakona i vrijednost vjere, a u katoliku ispovijedi.

Ako se niječe moralni red, onda ispovijed znači samo priznanje neka pogreške ili neke nesreće, a ne priznanje grijeha. Grijeh je moralno, a ne fiziološko i tjelesno zlo. Zato se ono ne može upoznati u objektivnom i znanstvenom smislu, kao što ne možemo upoznati ni jednu pjesmu, ako studiramo samo njezin metar. Protivno pokušaju izmicanja, što ga čine neke analize, koje daju svoje „odrješenje", izpovijed, koja je učinjena pred svećenikom, priznaje, da naš Ja može biti grješan, da je ključanje lave nemira ispod površine posljedica gušenja jednog slobodnog hotimičnog prestupka i da samo priznavanjem ovog prestupka kao takvog, čovjek može ponovno uspostaviti normalne odnose sa sobom, s prirodom, sa svojim bližnjim i s Bogom. Moramo biti hrabri, da se proglasimo nevinim, no potreban je pravi heroizam, kojeg mogu izvršiti samo rijetki, da ponesemo breme svojih grijeha na Kalvariju i da kažemo Kristu na križu: „Onaj trnovi vijenac metnuše na glavu radi moje oholosti; a čavle zabiše ti čekićem radi moje skuposti; bič, kojim te bičevaše, isplete moja putenost i moja pohota". Grijeh je grijeh samo onda, kad ga čovjek subjektivno osjeća vlastitom krivnjom. Ako on u svojoj unutrašnjosti ne prizna, da je tvrd, podrugljiv, ili ohol, ne pozna samoga sebe. Smrtna borba u vrtu bila je najviša subjektivna svijest grijeha cijeloga svijeta, jer je naš Gospodin tamo dopustio, da osjeti teret ljudskih grijeha; i ova smrtna borba se pretvori u krvavi znoj.

(Nastavit će se)

VIJESTI

Jubilej „cara careva". — U Addis-Abebi je najveličanstvenije proslavljena 25 godišnjica krunidbe cara Haile Selassija. Kod tih svečanosti Sv. Oca je predstavljao državni tajnik Mgr. Martin. Car je izdao novu Konstituciju, uveo opće pravo glasa, osigurao slobodu svim vjeroispovjestima i najavio dokinuće svih feudalnih prava.

Tjedan katoličkih intelektualaca održan je u Parizu od 13. - 20. XI. o. g. Tema referata je bila: Crkva i civilizacija. Među predavačima su se isticali: François Mauriac, Étienne Borne, François Perroux, abbé Pierre i o. Daniellon.

Sestra sv. Terezije, s. Geneviève, proslavit će dne 24. II. 1956. godine u Karmelu u Lisieuxu 60-godišnjicu svojih redovničkih zavjeta.

Kardinal Wyszynski, primas poljski, živjet će u jednom samostanu nedaleko od Krakova.

Najnovija statistika o broju katolika i svećenika u nekim zemljama: prvi broj označuje koliko je milijuna katolika, drugi koliko je hiljada svećenika, a treći koliko dolazi vjernika na jednog svećenika: Belgija 8 : 16 : 500 — Kanada 6,4 : 14 : 458 — Brazilija 56 : 10,4 7220 — Argentina 18 : 4,1 : 3950 — Meksiko 25 : 4, 8 : 4950 — Latinska Amerika 154 : 29: 5300 — U.S.A 30 : 45 : 577 — Evropa 234 : 235 : 1000.

Papinu viziju Kristove glave potvrđuje vatikanski ured za štampu. Papa je tu viziju imao u toku svoje bolesti u prosincu 1954. g. Vizija se zbila u noći od 2. na 3. prosinca, kad su boli postajale sve veće i sutradan je u njegovu zdravstvenom stanju uslijedilo znatno poboljšanje.

Katolicizam u Japanu u posljednje tri godine stalno napreduje. Godine 1953. bilo je u Japanu 185.297 katolika, 1.060 svećenika i 187 bogoslova. Te su brojke u 1954. godini porasle na: 197171:1.119:188, a godine 1955. na: 211.826:1.210:214.

† Mgr Dr. Nikola Dobrečić, arcibiskup barski i primas srpski umro je dne 14. studenog 1955. godine u 84. godini života i 44. godini episkopata. Sahranjen je u svojoj zadužbini — crkvi sv. Nikole u Baru — dne 20. studenog prošle godine. R. i p!

Proces za beatifikaciju dviju Španjolki, Jornete Ibars (1843.-1896.) i Marije Conchita Barracheguren (1905.-1927.) započeo je pred sv. Kongregacijom Obreda. Ista je Kongregacija ispitivala *spise o. Ruperta Mayera,* S. J., kojeg su internirali nacisti u koncentracionom logoru i koji je umro u Munichu 1. studenog 1945. godine.

Iz uredništva: U propovijedi br. 3, štampanoj u prošlom broju Vjesnika pod naslovom *„Vrt ograđen"*, ispušten je veći dio zbog tehničkih razloga.

Vlasništvo i naklada Biskupskog ordinarijata u Đakovu — Glavni i odgovorni urednik: Dr Zvonimir Marković — Uredništvo i uprava Đakovo, Strossmayerov trg 6. — Pretplata godišnje 600 Din. — Broj čekovnog računa 573-T-86 — Tisak Obrtnog poduzeća Đakovo